

Sygn. akt V KK 181/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Dorota Rysińska (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Joanna Sałachewicz

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,
w sprawie W. J.

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 28 sierpnia 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku Sądu Rejonowego w N. z dnia 26 listopada 2012 r.,

Uchyła wyrok w zaskarżonej części, tj. w zakresie kar łącznych wymierzonych W. J. wyrokami Sądu Rejonowego w N. w sprawach II K 527/05 i VI K 265/06 (pkt. III) oraz Sądu Rejonowego w N. w sprawach II K 356/06 i II K 347/06 (pkt. IV), a nadto w części umarzającej postępowanie co do połączenia kar wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego w N. w sprawach II K 817/03 i II K 615/05, i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w N.

UZASADNIENIE

W dniu 26 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy wydał wyrok łączny, czyniąc przedmiotem swojego rozpoznania kwestię połączenia kar orzeczonych wobec W. J. prawomocnymi wyrokami, opisanymi w dwunastu punktach części wstępnej wyroku łącznego, przy czym w punkcie XI przytoczono poprzednio wydany wyrok łączny, spajający część spośród wszystkich skazań.

W punktach VII i IX wspomnianej części wstępnej przytoczono wyroki Sądu Rejonowego z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt II K 527/05, oraz z dnia 21 września 2006 r., sygn. akt VI K 265/06, skazujące W. J. za czyny popełnione, odpowiednio, w dniu 31 marca 2004 r. – na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (VII) i w dniu 28 listopada 2005 r. – na karę roku i miesiąca pozbawienia wolności (IX). Z kolei w punktach X i XII opisano wyroki Sądu Rejonowego z dnia 21 grudnia 2006 r., sygn. akt II K 356/06, oraz z dnia 17 sierpnia 2009 r., sygn. akt II K 347/06, skazujące W. J. za czyny popełnione, odpowiednio, w dniu 18 lutego 2006 r. – na karę 2 lat pozbawienia wolności (X) i w okresie od dnia 28 lutego 2006 r. do dnia 9 marca 2006r. – na karę roku pozbawienia wolności (XII). Wreszcie w punktach III i VI części wstępnej przytoczono wyroki Sądu Rejonowego z dnia 25 lutego 2004r., sygn. akt II K 817/03, oraz z dnia 13 grudnia 2005 r., sygn. akt II K 615/05, skazujące W. J. za czyny popełnione, odpowiednio, w pierwszym tygodniu sierpnia 2003 r. – na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności i w dniu 30 sierpnia 2003 r. – na karę roku pozbawienia wolności, łącznie na karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono, a następnie w dniu 24 listopada 2006 r. zarządzono jej wykonanie (III) oraz za czyny popełnione w styczniu 2004 r. – na karę roku pozbawienia wolności, oraz w styczniu i na przełomie stycznia i lutego 2004 r. – na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, łącznie zaś na karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono, a następnie w dniu 3 października 2008 r. zarządzono jej wykonanie (VI). W kolejnych punktach części wstępnej wyroku łącznego przytoczono pozostałe wyroki skazujące (oraz wyrok łączny).

Rozstrzygając w tak określonym zakresie, Sąd Rejonowy:

I. orzekł, na podstawie art. 575 § 1 k.p.k., że wyrok łączny Sądu Rejonowego z dnia 7 listopada 2007 r., sygn. akt II K 422/07 traci moc;

II. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wobec W. J. wyrokami opisanymi w pkt. I, II, IV, V i VIII części wstępnej wyroku i wymierzył karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. połączył kary pozbawienia wolności wymierzone wyrokami opisanymi w punktach VII i IX części wstępnej i wymierzył łączną karę roku pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. połączył kary pozbawienia wolności wymierzone wyrokami opisanymi w punktach X i XII i wymierzył łączną karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

V. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy dotychczas odbytych kar w oparciu o połączone wyroki;

VI. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego odnośnie do wyroków opisanych w punktach III i VI części wstępnej, albowiem nie podlegają one łączeniu ze względu na brak warunków formalnych;

VII. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. orzekł, że w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym poszczególne wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

VII. rozstrzygnął o kosztach sądowych.

Powyższy wyrok uprawomocnił się bez jego zaskarżenia w trybie zwykłym.

Obecnie Prokurator Generalny wniósł od tego wyroku kasację, skarżąc go w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach III, IV i VI – na niekorzyść skazanego W. J. W skardze tej zarzucił:

„1. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 86 § 1 k.k. – poprzez wymierzenie W. J. na podstawie tego przepisu kar łącznych w pkt. III i IV części dyspozytywnej wyroku w rozmiarze niższym od najwyższej z kar jednostkowych, połączonych wyrokiem łącznym;

2. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, a mianowicie art. 85 k.k. i art. 572 k.p.k., polegające na zaniechaniu orzeczenia kary łącznej w stosunku do opisanych w pkt.

VI części dyspozytywnej wyroku, podlegających łączeniu jednostkowych kar pozbawienia wolności i umorzeniu postępowania w tym zakresie”.

Na powyższych podstawach Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

W odpowiedzi na kasację skazany W. J. podał w wątpliwość fakt zachowania przez Prokuratora Generalnego terminu do wniesienia kasacji na jego niekorzyść. W każdym jednak razie, wniósł o szybkie ponowne rozpoznanie sprawy i takie jej rozstrzygnięcie, aby konieczne podwyższenie kary łącznej w jednym zakresie, zostało zniwelowane przez orzeczenie o połączeniu kar w zakresie, w jakim postępowanie było dotychczas umorzone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Oba zarzuty kasacji są w pełni zasadne, a za uwzględnieniem skargi w całości, tj. zarówno w części skierowanej na korzyść skazanego (zarzut 2. kasacji), jak i na jego niekorzyść (zarzut 1.), przemawia przeprowadzona kontrola terminu, w jakim Prokurator Generalny z tą skargą wystąpił. Z akt sprawy wynika bowiem, że zaskarżony wyrok łączny, który zapadł w dniu 26 listopada 2012 r., uprawomocnił się dnia 12 grudnia 2012 r. Zestawienie tych dat przekonuje więc niezbicie, że określony przepisem art. 524 § 3 k.p.k. 6-miesięczny termin wniesienia kasacji na niekorzyść skazanego, liczony od daty uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, został zachowany, wobec czego nie ma przeszkód do uwzględnienia skargi w tym zakresie.

Za rozstrzygnięciem takim przemawia zaś oczywista wprost zasadność zarzutu wysuniętego w pkt. 1 kasacji, skierowanego przeciwko rozstrzygnięciom zawartym w pkt. III i w pkt. IV zaskarżonego wyroku łącznego. W ewidentny sposób Sąd Rejonowy złamał bowiem, w obu tych rozstrzygnięciach, podstawową – zawartą w przepisie art. 86 § 1 k.k. – zasadę wymiaru kary łącznej, określającą możliwość orzeczenia tej kary w rozmiarze nie mniejszym od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa. Mianowicie, rozstrzygając w pkt. III, wymierzył łączną karę roku pozbawienia wolności, pomimo że najwyższa kara jednostkowa, objęta węzłem kary łącznej, była wyższa i wynosiła rok i miesiąc pozbawienia wolności (wyrok opisany w pkt. IX części wstępnej). Podobnie,

orzekając w pkt. IV, wymierzył łączną karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy najwyższa z wchodzących w jej skład kar jednostkowych wynosiła 2 lata pozbawienia wolności (wyrok z pkt. X części wstępnej wyroku łącznego).

W powyższym świetle należy podzielić stanowisko autora kasacji, że zarzucana w pkt. 1.skargi obraza unormowania art. 86 § 1 k.k. miała charakter rażący, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., oraz że uchybienie to wywarło istotny wpływ na treść wymienionych rozstrzygnięć zaskarżonego wyroku łącznego, skoro wymierzone kary łączne odbiegały wyraźnie – zwłaszcza w zakresie orzeczenia z pkt. IV wyroku – od dopuszczalnej, dolnej granicy. Uchylenie wskazanych orzeczeń w zakresie rozstrzygnięcia o karze (w kasacji nie podważano zasadności objęcia poszczególnych skazań węzłem kar łącznych) stało się zatem niezbędne – w celu skorygowania w ponowionym postępowaniu ich, wyżej omówionych, wad prawnych.

Za zasadny także w stopniu oczywistym traktować należy drugi z zarzutów kasacji, zwalczający trafność umorzenia postępowania co do połączenia skazań opisanych w pkt. III i VI części wstępnej zaskarżonego orzeczenia (pkt. VI części rozstrzygającej wyroku). W samej treści rozstrzygnięcia Sąd wprawdzie zawarł szczątkowe uzasadnienie (stwierdził bowiem, że wymienione wyroki nie podlegają łączeniu ze względu na brak warunków formalnych), jednak brak pisemnych motywów wyroku nie pozwala dociec, jakie konkretnie warunki, i to formalne, nie zostały w sprawie, zdaniem Sądu, spełnione.

Na tym tle trafnie podnosi Prokurator Generalny, że umorzenie przez Sąd Rejonowy postępowania w omawianym zakresie, nastąpiło z rażącym naruszeniem przepisu art. 85 k.k., który określa prawnomaterialne warunki wydania wyroku łącznego i - w wypadku ich zaistnienia - obliguje sąd do orzeczenia kary łącznej. Warunki te, jak celnie wykazuje autor kasacji, zostały w sprawie spełnione. Jako pierwszy w tej grupie zapadł wyrok Sądu Rejonowego z dnia 25 lutego 2004r. w sprawie II K 817/03 (pkt. III części wstępnej zaskarżonego wyroku). Czyny, za które W. J. został skazany w drugiej ze spraw, o sygn. akt II K 615/05 (pkt. VI części wstępnej), zostały natomiast przez niego popełnione w styczniu oraz na przełomie stycznia i lutego 2004 r., a więc zanim zapadł pierwszy z wymienionych wyroków. W obu też sprawach W. J. został skazany na kary pozbawienia wolności,

wymierzone warunkowo, których wykonanie następnie zarządzono. Nie ulega zatem wątpliwości, że zarówno temporalna przesłanka orzeczenia kary łącznej, jak i kryterium łączenia kar tego samego rodzaju (lub innych podlegających łączeniu) – wynikające z dyspozycji art. 85 k.k. – zostały zrealizowane. Okoliczności tych Sąd Rejonowy nie dostrzegł.

Należy też zgodzić się z Prokuratorem Generalnym, że rażące naruszenie przez Sąd Rejonowy unormowania art. 85 k.k., prowadzące w efekcie do obrażającego treść art. 572 k.p.k. umorzenia postępowania w omawianym zakresie, miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, i to z niekorzyścią dla skazanego. Skutkiem umorzenia postępowania i zaniechania wymierzenia kary łącznej w myśl reguł określonych przepisem art. 86 § 1 k.k. – potencjalnie dających pole absorpcji kary – jest odbycie przez skazanego sumy kar orzeczonych wymienionymi wyrokami, co bez wątpienia jest skutkiem mniej dla niego korzystnym. Z tych zatem względów wnioszek kasacji o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania okazał się w pełni zasadny.

Z tych wszystkich powodów Sąd najwyższy orzekł, jak w wyroku.